

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. IV. An deus certò præsciat futura contingentia, & libera, in eorum
veritate objectiva?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

habet fundamentum in re: non tamen debet admitti prioritas instantis in quo, in ordine ad intellectum divinum, & fundata in ipso objecto. Nam ut egregie dicit D. Thomas loco supra citato, in Deo non concipitur actus liber ut egressurus, sed ut egrediens: sicut à causa agente in actu secundo, non concipitur effectus egressurus, sed actu egrediens: unde sicut licet principium actuale operationis, sit prius illa, prioritate naturæ, & instantis à quo; operatio tamen non est, nec concipi potest ut futura respectu illius, quia existit in eodem instanti cum illa: prioritas enim à quo, non est prioritas durationis, & existentiae, sed causalitatis tantum, & naturæ. Ita similiter, cum actus liberi sint posteriores necessariis, secundum instans tantum à quo, & non in quo, non possunt esse, nec concipi ut futuri, saltem ab intellectu divino.

101. Dices: Si actus liberi sint in eodem instanti in quo sunt necessarij, sequitur quod Pater aternus producendo Verbum, sua decreta, & in illis creaturas ut futuras cognoscat, & sic quod Verbum Divinum procedat ex cognitione futurorum: quod est contra communem Theologorum sententiam.

Respondent Salmanticenses ubi supra, negando sequelam Majoris, quia cum Verbum Divinum sit ens omnimodè necessarium, duo requiritur ex parte cognitionis à qua procedit: primum quidem, quod talis cognitio sit in eodem signo in quo prædictum Verbum intelligitur procedere. Secundum, quod illa sit de objecto omnino necessario, non verò contingenti, aut libero; ac proinde quod sit cognitio simpliciter necessaria: quod secundum deest divina cognitioni, ut terminatur ad actus liberos ipsius Dei, & ita prædicti actus, & eorum cognitio, se habent merè concomitanter ad productionem Verbi Divini, nec formaliter ad illam concurrunt. Ut in Tractatu de Trinitate dicemus.

Disp. 2.
art. 3.

102. Ad tertium, Negandum est suppositum Antecedentis, in quo supponitur quod Deus antecedit sua decreta libera, aliqua prioritate in quo, & non solum à quo. Si verò Antecedens intelligatur de signo rationis à quo, negandum est istam propositionem, *Deus non decernit creare mundum*, esse falsam: quia cum Verbum decernat, aut non decernat, significet de futuro, & actus divina voluntatis, quò Deus determinatur, sit ei præsens in omni signo in quo (eò quod mensuretur aternitate, & intuitivè ab illo cognoscatur) oportet ut respectu intellectus divini, semper sit falsa illa propositio de futuro, *Deus decernit*; ac proinde ejus contradictoria, nimirum, *de futuro non decernit*, semper vera. Addo quod, falsum est quod supponit Suarez in argumento: unam scilicet ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, esse determinatè veram, & alteram determinatè falsam, in signo antecedenti divinum decretum, de quo fuse articulo sequenti.

103. Ad ultimum nego Minorem: Ad cuius primam probationem dicendum est, Deum cognoscere per scientiam simplicis intelligentiæ, suum decretum ut possibile; sumendo possibile improprie, & largo modo: secus si in propria & stricta significatione usurpetur. Possibile enim potest sumi duobus modis: primò improprie, & in ampla quadam significatione; prout scilicet significat illud quod absolutè non repugnat. Secundò proprie & strictè, & prout denotat illud quod con-

tinetur solum in potentia causæ, omnino indifferentis & indeterminatæ ad ejus productionem. Quamvis ergo divina decreta possint dici possible primo modo, quia non repugnant esse (in quo etiam sensu, divina essentia, attributa, divina personæ, & omnia quæ sunt in Deo, possible dici possunt) in secunda tamen acceptione divina decreta non possunt esse, nec cognosci à Deo ut possible: ad hoc enim necessarium esset, ut Deus cognosceret in aliquo signo, & instanti rationis in quo, & non solum à quo, suam voluntatem, ut omnino indifferentem, & indeterminatam ad futuritionem, vel non futuritionem rerum: quod repugnare jam ostendimus.

B Ad secundam probationem Minoris principalis, respondeo primò negando Antecedens: Supposito enim quod Deus ab aeterno creasset Angelum diligentem, ejus dilectio non posset ab illo cognosci ut futura, quia essentia Angeli esset eà tantum prior, prioritate à quo, quæ (ut ostendimus) non sufficit ad futuritionem, etiam virtualem.

C Secundò, dato & non concessio Antecedente, negatur Consequentia & paritas. Ratio disparitatis est, quia in tali casu, substantia Angeli, ejusque dilectio, per accidens tantum mensurentur aternitate, tanquam mensurà non sibi propria, & essentiali: At verò divinum decretum, mensuratur aternitate, tanquam mensurà propria, & sibi essentiali.

ARTICVLVS IV.

An Deus certò præsciat futura contingentia, & libera in eorum veritate objectiva?

§. I.

Proponitur status questionis.

104. Notandum primò: Duplicem à Philosophis distingui veritatem, unam formalem quæ residet in intellectu cognoscente; alteram objectivam, quæ est in ipso objecto cognito, & quæ consistit in connexionè prædicati cum subjecto: quæ si sit necessaria, & fundata in natura, & quidditate objecti, propositio quæ illam enuntiat, dicitur necessaria, & aeternæ veritatis: sin autem contingens, & proveniens ab extrinseco, vocatur de futuro contingenti.

105. Notandum secundò: sive potius supponendum, Propositiones de futuro contingenti, esse determinatè veras, aut falsas ab aeterno, pro omni instanti reali: quia nullum potest assignari instans reale, in quo Deus non se determinaverit, absolutè, vel conditionatè, circa futuritionem, vel non futuritionem omnium rerum possibilem, mediante decreto absoluto, vel conditionato: unde dependenter à tali decreto, ab aeterno in Deo existente, res omnes contingentes, & liberae, sunt ab aeterno determinatè futurae, vel non futurae, & consequenter propositiones de illis enuntiate, determinatè verae, vel false in omni instanti reali. Hoc tamen non obstante, Theologi distinguunt in Deo duo signa vel instantia rationis (abstrahendo ab eo quòd sint instantia rationis in quo, vel solum à quo) in quorum priori Deus intelligitur in sua natura constitutus, cum suis attributis essentialibus, & ut cognoscens omnia possible per scientiam simplicis intelligentiæ, nihil tamen adhuc determinans circa futuritionem,

futuritionem, vel non futuritionem rerum. In secundo verò concipitur in Deo decretum, quò se liberè determinat ad illas producendas in aliqua differentia temporis, vel ad illas relinquendas in flatu merè possibilitatis. Queritur ergo, an in illo primo signo rationis, in quo adhuc non concipitur in voluntate divina decretum absolutum, vel conditionatum, circa futuritionem, vel non futuritionem rerum contingentium, illa sint determinatè futuræ, vel non futuræ, absolutè, vel conditionatè; & propositiones de illis enunciatae determinatè veræ; vel falsæ? Sive quod idem est, an futuritio determinata rerum contingentium, earumque veritas objectiva, sit dependens, vel independens à divino decreto? Si enim ab illo non dependeat, erit eo prior, & illud antecedens; si autem dependeat, erit eo posterior, & subsequens ad illud.

106. Notandum tertio, Quòd sicut quando dicitur, quòd alter oculus est necessarius ad videndum, hoc potest intelligi duobus modis: primò ut ly *alter* supponat determinatè, & pro aliquo in particulari, & individuo: secundo, ut supponat confusè, & indeterminatè, pro aliquo, quicumque ille sit, vel dexter vel sinister, ut explicari solet in Logica. Ita similiter, quando queritur an aliqua ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, sit vera vel falsæ, ante decretum, hoc potest intelligi, vel de aliqua indeterminatè, & confusè, quæcunque illa sit, vel de aliqua determinatè, in particulari, & individuo. Si questio in primo sensu intelligatur, extra dubium & controversiam est, aliquam ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, indeterminatè & confusè, debere esse veram, vel falsam: id est ambas non posse esse simul veras, & simul falsas. Unde solùm est difficultas, & controversia inter Theologos; an aliqua determinatè, in particulari, & in individuo, v. g. hæc *Antichristus erit. Petrus convertetur*, habeat determinatam veritatem objectivam, ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, in qua Deus certò cognoscat futura contingentia & libera.

107. Partem affirmativam tenent communiter Recentiores extra Scholam D. Thomæ. Sententiam tamen negativam expressè tradit Aristoteles cap. 8. Perhierm. D. Thomas ibidem lectione 12. omnesque ferè antiqui Aristotelis Interpretes: Ammonius, Averroës, Boëtius, Iulius Paccius, alique Peripatetici, in illum locum: quibus ex Recentioribus subscribunt Fonseca 4. Metaph. cap. 7. in explanatione textus, & 3. Institutionum cap. 6. Henriques Tomo 2. lib. de ultimo fine hominis cap. 4. Bellarminus lib. 2. de gratia & libero arbitrio cap. 4. & 15. Toletus ad cap. 8. Perhierm. alique plures. Eandem sententiam tuetur Scotus in 1. dist. 39. quæst. 1. §. *Viso de contingentia rerum*, ubi hæc scribit: *In illo primo instanti (antecedenti decreto) non sunt vera contingentia, quia nihil est tunc per quod habeant veritatem determinatam: posita autem determinatione voluntatis divine, jam sunt vera, videlicet pro illo secundo instanti.* Quòd nihil clarius & expressius in favorem nostræ sententiæ dici potest.

§. II.

Vera Sententia stabilitur, & autoritate Aristotelis & D. Thomæ firmatur.

Dico igitur: Propositiones de futuro contingenti, ante decretum, nullam habere veritatem objectivam determinatam, in qua Deus futura contingentia, vel libera certò cognoscat. Ita (ut dixi) expressè docet Aristoteles 1. de interpret. cap. 8. ubi loquens de futuris contingentibus, quæ talibus, & prout continentur in suis causis indifferentibus, antequam salvæ earum indifferentiæ, ad illorum productionem determinentur; ac proinde loquens implicitè & virtualiter de illis, ut præcedunt efficacæ decretum Dei, quòd causæ prædictæ determinantur, in ipso capitis exordio, sic ait. *In his igitur quæ sunt, & fuerunt, necesse est affirmationem, vel negationem, veram vel falsam esse. In singularibus autem, atque futuris, non similiter se res habet, &c.* Quæ verba exponens Divus Thomas ibidem lect. 13. hæc scribit: *In præteritis & presentibus necesse est quòd altera oppositarum determinatè sit vera, & altera falsa, in quacunque materia: sed in singularibus quæ sunt de futuro, hoc non est necesse, quòd una sit determinatè vera, & altera falsa; & hoc quidem dicitur, quantum ad materiam contingentem.* Idem docet in 1. sent. dist. 38. quæst. 1. art. 5. ad 2. his verbis. *Futurum contingens non est determinatè verum antequam fiat, quia non habet causam determinatam.* Et quæst. 16. de malo art. 7. *Ea, inquit, quæ sunt ad utrumlibet, non possunt præcognosci in suis causis determinatè, sed sub disjunctione: utpote quia erunt vel non erunt, sic enim habent veritatem.* Videndus est etiam in hac parte quæst. 16. art. 7. ad 3. ubi expressissimè loquitur.

Ex quibus habes Gabrielem Vazquem, & alios Recentiores, non solùm malè de Aristotele mereri, sed etiam in D. Thomam graviter peccare, dum asserunt Aristotelem errasse, in eo quòd docuit propositionum contradictentium de futuro contingenti, neutram esse determinatè veram, vel falsam: quia (inquiunt) per hoc certam, & infallibilem futurorum contingentium præscientiam Deo denegavit. Patet, inquam, hanc responsionem non solùm esse frivolam, sed etiam S. Doctori injuriosam. Si enim in hoc errasset Aristoteles, non debuisset S. Thomas ei adherere, ejusque sententiam sequi, sed potius illum corrigere, ac emendare. Præterquam quòd, malè omnino discurrunt illi Authores, dum ex eo quòd Aristoteles docuit contradictentium de futuro contingenti, neutram esse determinatè veram, vel falsam, inferunt illum Deo certam futurorum notitiam abstulisse. Aliud enim est, quòd Deus futura contingentia ante decretum, & determinationem suæ voluntatis non cognoscat; cum pro eo priori non sint determinatè vera, nec proinde cognoscibilia; & aliud quòd ea absolutè non præsciat, nec prævideat; & si ex primo posset deduci secundum, eodem modo posset quis inferre, in Deo nullam esse libertatem, quia in eo signo rationis, in quo actus notionales, & necessarij in Deo concipiuntur, nullum in eo intelligitur libertatis exercitium. Item ex eo sequeretur, Deum non esse omnipotentem, nec iustum, nec misericordem; quia in eo signo rationis, in quo concipimus divinam naturam, ut est intra propriam lineam, præcisè per intellectum attri-

butis, non apprehendimus in illo omnipotentiam, nec iustitiam, aut misericordiam. Denique in Deo non esset Trinitas Personarum, quia in illo signo rationis, in quo divina natura, abstractis per intellectum personalitatibus, apprehenditur, nulla in eo concipiuntur relationes, aut personæ, vel actus notionales.

110. Non valet etiam aliorum responsio, qui dicunt Aristotelem & D. Thomam non negare unam ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti esse determinatè veram, quoad se, & respectu intellectus divini, sed solum quoad nos, & respectu intellectus humani, cui talis veritas occulta & incognita est. Non valet, inquam, hæc elusio: Tum quia, juxta illam, discrimen quod Aristoteles & D. Thomas inter propositiones de futuro contingenti, & de præsentis ac de præterito statuunt, subsistere nequit, cum non solum propositiones de futuro contingenti, sed etiam de præsentis & de præterito, possint esse nobis occultæ & incognitæ. Tum etiam, quia non aliam reddunt rationem, quare neutra ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti sit determinatè vera vel falsa, nisi quia futurum contingens non habet esse determinatum in suis causis, ut patet ex verbis D. Thomæ in 1. distin. 38. quæst. 1. art. 5. ad 2. supra relatis, ait enim: *Futurum contingens non est determinatè verum antequam fiat, quia non habet causam determinatam.* Sed hæc ratio probat futura contingenti non habere veritatem objectivam determinatam ante decretum, etiam quoad se, & respectu intellectus divini: Ergo prædicta interpretatio non est legitima.

§. III.

Conclusio ratione suadetur.

111. **P**otest insuper probari conclusio ratione fundamentali, quam sic breviter propono. Veritas objectiva determinata, de objecto absolutè, vel conditionatè futuro, præsupponit ipsum objectum ut absolutè, vel conditionatè futurum: Sed nullum contingens ante decretum, & prædefinitionem voluntatis divinæ, est absolutè, vel conditionatè futurum: Ergo nec ulla propositio de futuro contingenti determinatè vera vel falsa. Major constat ex illo communi Philosophorum axioma, *Ex eo quod res est vel non est, propositio dicitur vera vel falsa*: cuius ratio est, quia verum præsupponit ens, sicut proprietas essentiam. Minor autem constat ex dictis §. 2. articuli præcedentis, ubi demonstravimus ante decretum, & prædefinitionem divinæ voluntatis, nihil esse determinatè futurum: Tum quia ante illud res omnes sunt in statu mere possibilitatis, & solum habent esse in virtute & omnipotentia Dei; & tunc adhuc nihil amplius habebat mundus hic productus, quam qui solum est possibilis: Tum etiam, quia ante Dei decretum, futura contingenti non habent esse futurum ex natura sua, aliàs Deus non posset facere ut non essent futura; neque ex Dei causalitate, cum enim Deus sit agens liberum, non potest intelligi aliqua ejus causalitas, ante decretum, & liberam determinationem suæ voluntatis.
112. Adde quod, futurum (ut supra ostendimus) est illud quod est determinatum in causa, ad habendam existentiam pro duratione sequenti: unde cum ante decretum, quod est libera determinatio divinæ voluntatis, nihil sit determinatum in causa prima, ad habendam existentiam pro du-

ratione sequenti, nihil etiam antecedenter ad illud, potest esse, vel concipi ut determinatè futurum: sicut nec ante Dei potentiam, nihil potest esse, vel concipi ut possibile.

Probatur secundò conclusio: Omnis veritas objectiva determinata, debet fundari in aliquo esse; cum veritas consequatur ad ens: Vel ergo veritas objectiva futurorum contingentium ante decretum, fundatur in esse quod habent in se, vel in esse quod habent in suis causis? Neutrum dici potest: Ergo nullam habent veritatem objectivam ante decretum. Minor, quantum ad primam partem, constat: contingenti enim, quando sunt futura, non sunt in se, ut patet: Ergo veritas objectiva eorum, si quam habeant, non potest fundari in esse quod habeant in se. Probatur verò quantum ad secundam. Nulla res futura habet esse certum & determinatum in causa indifferenti, & impedibili, ut supra contra Molinam ostendimus: Sed ante decretum omnis causa libera & contingens, est indifferentis, & impedibilis, saltem à Deo: Ergo ante illud non habet esse certum & determinatum in suis causis. Unde D. Thomas in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 5. *Quædam causa sunt quæ se habent ad utrumque: & in istis causis effectus de futuro nullam habent certitudinem, vel determinationem.*

Confirmatur: Veritas objectiva, ut diximus in primo notabili, consistit in connexione prædicati cum subjecto: At in signo rationis antecedente divinum decretum, nulla potest esse aut concipi connectio inter prædicatum & subjectum propositionum de futuro contingenti: Ergo nec ulla veritas objectiva. Minor probatur, in tali signo nulla potest esse vel concipi causa, quæ certò & infallibiliter conjungat extrema propositionis de futuro contingenti, v. g. existentiam cum Antichristo, vel conversionem cum Petro: nam in tali signo non concipitur in Deo, nisi omnipotentia nudè sumpta, & omnino indeterminata ad productionem rerum, & secundum principia Adversariorum, decretum indifferens concurrenti ad quodcumque homo voluerit: At connexio illorum extremorum, non potest procedere, nec à divina omnipotentia nudè sumpta, & indeterminata, neque à decreto indifferenti: quia (ut sæpe diximus cum S. Thoma) à causa indifferenti, ut indifferens est, non potest oriri certus & determinatus effectus: Ergo in signo antecedenti decretum, nulla potest esse aut concipi connectio determinata inter prædicatum & subjectum propositionum de futuro contingenti.

Probatur tertio: Adversarij dum intendunt suadere determinationem veritatis objectivæ in futuris contingentibus, pro priori ad decretum, committunt circulum vitiosissimum: etenim determinationem veritatis objectivæ suadere nituntur, ut probent determinationem veritatis formalis existentis in divino intellectu, quod patet, ponunt enim determinatam veritatem objectivam in futuris contingentibus, ut in ea certò à Deo cognoscatur, cognitio omnino infallibili, quæque non sit exposita falsitati: hoc autem idem est ac probare determinationem veritatis formalis. At etiam determinationem veritatis objectivæ colligitur ex determinatione veritatis formalis: Ergo committunt circulum vitiosum. Minor subsumpta probatur: nam pro illa determinatione sic arguunt. Tunc propositio est vera determinatè, quando significat rem sicuti est: Sed hoc habet propositio de futuro contingenti

ante decretum : Ergo ante illud habet veritatem determinatam. At propositio significans, est formalis, non autem objectiva; hæc enim non significat, sed significatur. Ergo etiam ex veritate determinata propositionis formalis, conantur inferre determinatam veritatem objectivam futurorum contingentium, ac proinde circulum committunt vitiosissimum. Ita egregie illustrissimus & sapientissimus Magister Petrus Godoy, Episcopus Oxoniensis, in manuscriptis Tractatibus de scientia Dei.

116. Probatur quartò conclusio, evertendo præcipuum Adversariorum fundamentum. Si propositiones de futuro contingenti essent veræ determinatè, pro priori ad decretum, maximè quia in tempore futuro habebunt suam de inesse veram: v. g. ista propositio, *Si Deus Petrum vocaverit, consentiet*, ideo secundùm Adversarios, est determinatè vera ante decretum, quia adveniente tempore, pro quo consensus futurus dicitur, & conditione postà, Petrus consentiet determinatè: At ex veritate propositionis de inesse, non licet colligere veritatem determinatam, in propositione de futuro, pro omni priori naturæ, sed ad summum pro omni instanti reali antecedenti: Ergo ruit præcipuum fundamentum adversæ sententiæ. Major patet, Minor probatur. Ex tali veritate de præfenti, non sequitur fuisse veras propositiones de futuro, pro omni instanti naturæ; alias ex hoc quòd Petrus modò consentiret vocationi Dei, licebit inferre fuisse consensurum, sub conditione quòd vocaretur, pro signo possibilitatis rerum; imò & pro signo antecedente divinam omnipotentiam, & ipsius Dei existentiam, quod nemo dicit: Ergo nec rectè colligitur futuritio determinata, pro priori ad decretum, & prædefinitionem voluntatis divinæ.

117. Probatur quintò, & simili argumento aliud Adversariorum fundamentum convellitur: illi enim ex natura & vi oppositionis contradictoriæ, inferunt determinatam veritatem aut falsitatem in propositionibus de futuro contingenti ante decretum: Sed ex natura & vi oppositionis contradictoriæ, malè inferitur talis determinata veritas aut falsitas, pro priori ad divinum decretum: Ergo aliud ipsorum fundamentum corrui. Major est certa, & constabit ex verbis Patris Martinoni infra referendis. Minor verò probatur. Vis contradictionis non petit quòd una propositio sit determinatè vera & altera falsa, pro priori ad decretum divinum; sed ad summum petit quòd pro omni instanti reali, una sit vera, & altera falsa: Ergo ex vi & lege contradictionis, non benè inferitur determinata veritas aut falsitas in propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, pro priori ad decretum. Consequentia est legitima, Antecedens verò probatur. Vis contradictionis non petit quòd una propositio sit determinatè vera, & altera falsa, pro omni priori: Ergo nec etiam pro priori ad decretum. Antecedens est certum, alias propositiones contradictoriæ de futuro contingenti, essent veræ, etiam pro priori ad rerum possibilitatem; imò quòd magis est, sequeretur quòd pro priori ad existentiam Dei, & ad prædicata necessaria illius, deberent verificari. Ex quo ulterius fieret, priùs aliquid creatum, esse futurum, quam Deus conciperetur existens: quò nihil absurdum dici potest. Consequentia autem videtur manifesta, quia nulla est ratio probans veritatem determi-

Tom. I.

A natam in propositionibus de futuro contingenti, pro priori ad decretum, ex vi & lege contradictionis, quæ pari efficacità non militet, pro omni priori & signo imaginabili, ut constabit cum motiva adversæ sententiæ expendemus.

118. Probatur sextò conclusio destruendo aliud fundamentum Adversariorum. Si ob aliquam causam, ex vi contradictionis una ex contradictoriis deberet esse determinatè vera, & altera determinatè falsa, maximè quia propositio disiunctiva composita ex contradictoriis, v. g. ista, *Petrus in his occasionibus & circumstantiis postus operabitur, vel non operabitur*, habet pro illo priori determinatam veritatem, sic enim arguunt Adversarij: At hæc ratio est nulla: Ergo Adversarij ruinoso nituntur fundamento. Probatur Minor: Illa propositio non solùm est vera, sed etiam est omnino necessaria: At nulla ex suis partibus est necessaria: Ergo veritas prædictæ propositionis non sumitur ex veritate partium, & consequenter ex eo quòd sit determinatè vera pro priori ad decretum, non rectè colligitur determinata veritas partium illius, pro illo priori.

119. Confirmatur: Illa propositio non tantùm est vera, pro priori ad decretum, subsecuto ad signum possibilitatis, sed etiam pro signo possibilitatis rerum: Atqui pro isto signo nulla ex suis partibus, est vera determinatè, ut fatentur Adversarij: Ergo ex eo quòd sit vera pro priori ad decretum, non rectè colligitur determinata veritas alicujus partis, pro illo priori. Minor patet, Major probatur. Ista propositio est æternæ veritatis, non minùs quàm hæc: *Homo est animal rationale*: imò est veritas primorum principiorum, sicut & ista, *Quodlibet est vel non est*, quæ est unum ex primis principiis, ex solis terminis manifestum. Ergo sicut hæc propositio, *Homo est animal rationale*, quia est necessaria, gaudet veritate, pro signo possibilitatis rerum, terminatque scientiam necessariam Dei; ita etiam prædicta propositio, pro signo possibilitatis, erit vera, scientiamque necessariam terminabit.

§. IV.

Demonstratur ex Adversariorum sententiâ, tolli libertatem & contingentiam rerum.

120. Prima ratio sumitur ex ipsis principiis Adversariorum, & potest sub hac forma proponi. Illud quòd est futurum ex vi & natura oppositionis, quæ est inter duas propositiones contradictorias, est futurum necessariò, necessitate absolutà, & antecedente: At juxta principia Adversariorum, contingentia sunt futura, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ: Ergo sunt futura necessariò, necessitate absolutà & antecedente. Major constat, effectus enim subsequens ad causam necessariam necessitate absolutà, eandem sortitur cum ea necessitatem: Atqui vis & natura oppositionis contradictoriæ, est causa necessaria necessitate absolutà; cum illa fundetur in hoc primo principio, *Quodlibet est vel non est*, quò nihil potest dari magis necessarium: Ergo si futuritio rerum contingentium procedat ex vi & natura oppositionis contradictoriæ, aut in illa fundetur, erit necessaria necessitate absolutà. Minor autem probatur. Ex eodem principio oriri debet futuritio in rebus contingentibus, ex quo oritur veritas objectiva in propositionibus contradictoriis, quæ de illis enuncian-

H h ij

tur: cum talis veritas objectiva, supponat futu-
 rationem in rebus contingentibus, vel sit ipsa
 met futuritio rerum, ut objecta intellectui divi-
 no: Atqui talis veritas objectiva, secundum
 principia Adversariorum, oritur ex natura & vi
 oppositionis contradictoriae: Ergo & futuritio
 rerum contingentium, Minor constat, ideo enim
 Adversarij volunt unam contradicentium de fu-
 turo contingenti esse determinate veram, & al-
 teram falsam ante decretum, quia sunt contradi-
 ctoriae, & quia talis est lex, & natura contradi-
 ctionis, ut una pars debeat semper esse determi-
 nate vera, & altera falsa: Ergo veritas illa ob-
 jectiva in propositionibus de futuro contingenti,
 non aliunde oritur, quam ex ipsa natura contra-
 dictionis, seu oppositionis contradictoriae.

121. Secunda ratio potest sic formari. Illud quod est
 futurum ante primum principium, & primam
 veluti radicem totius libertatis, & contingentiae
 in rebus, est necessariò, & non liberè futurum;
 implicatur enim dari, vel concipi aliquam liberta-
 tem, aut contingentiam in rebus, ante primum
 principium, & primam radicem illius: At juxta
 principia Adversariorum, res sunt adhuc, sal-
 tem conditionate, ante primum principium,
 primamque radicem totius libertatis, & contin-
 gentiae: Ergo sunt necessariò, & non liberè fu-
 turae. Major constat, Minor verò probatur. De-
 cretum divinum est primum principium, & velu-
 ti prima radix libertatis & contingentiae in re-
 bus: At in sententia Adversariorum, res sunt
 determinate futurae, saltem conditionate, ante
 decretum: Ergo sunt futurae ante primum prin-
 cipium, & primam radicem totius libertatis, &
 contingentiae in rebus. Minor constat, Major
 verò probatur ex eo quòd divinum decretum est
 primum liberum, & tale per essentiam; è contra
 verò libertas quae est in rebus, est creata, depen-
 dens, & participata à Deo: unde cum primum
 in quolibet genere, sit causa ceterorum, & il-
 lud quod est tale per essentiam, sit causa eorum
 quae sunt talia per participationem, manifestum
 est, divinum decretum esse primum principium,
 & primam radicem totius libertatis creatae, &
 participatae à rebus: sicut Sol est fons, & origo
 totius lucis, & caloris in corporibus inferiori-
 bus. Ex quo principio D. Thomas supra quaest.
 2. art. 3. ex variis gradibus bonitatis, & perfe-
 ctionis, quae relucent in rebus creatis, demon-
 strat dari unum primum ens, summè bonum, &
 perfectum, quod est prima causa, primumque
 principium totius entitatis, & bonitatis in rebus
 creatis.

122. Confirmatur primò: Nulla potest dari perfe-
 ctio simpliciter simplex in rebus creatis, quae non
 procedat immediate à Deo, tanquam à primo
 principio, sicut nullus potest esse radius, qui non
 procedat à Sole, nec ullus rivulus, qui non pro-
 manet à fonte. Unde dicitur Jacobi 1. *Omne da-
 tum optimum, & omne donum perfectum, desur-
 sum est descendens à Patre luminum.* Sed libertas
 actualis est aliqua perfectio simpliciter simplex,
 quae competit solum perfectissimis & nobilissi-
 mis creaturis hujus universi, hominibus scilicet
 & Angelis: Ergo debet immediate procedere
 & emanare à Deo, tanquam à primo prin-
 cipio: non potest autem ab illo immediate proce-
 dere, nisi ratione liberi decreti suae voluntatis,
 quo efficaciter praefinit, creaturam infallibili-
 ter simul & liberè operaturam, & quo attingit,
 & causat, non solum substantiam, sed etiam mo-

A dum libertatis, & contingentiae in nostris opera-
 tionibus; decretum enim indifferens, ut infra di-
 cemus, non causat, sed expectat, vel supponit li-
 beram determinationem voluntatis humanae:
 Ergo si res ponantur, vel supponantur determi-
 nate futurae, antecederet ad decretum praede-
 terminans, ponuntur & supponuntur futurae, an-
 te primum principium, & primam veluti radi-
 cem totius libertatis actualis; ac proinde suppo-
 nuntur futurae necessariò, & ex natura rei, non
 verò liberè & contingenter.

Confirmatur secundò: Futuritio quae antecedit
 omnem libertatem tam Dei, quam creaturarum,
 est necessaria, & non libera: At futuritio quae est
 prior decreto, antecedit omnem libertatem, tam
 Dei, quam creaturarum: Ergo est necessaria, &
 non libera. Minor quantum ad primam partem
 constat, cum enim decretum sit libera determi-
 natio voluntatis divinae, evidens est quòd futu-
 ritio quae est prior decreto, est prior libertate di-
 vina. Probatur verò quantum ad secundam:
 cum enim omnis libertas creata, sit participata à
 divina; & quod est tale per participationem, non
 possit esse, nec concipi in eo signo, in quo adhuc
 non est, nec concipitur illud quod est tale per es-
 sentiam, manifestum est futuritionem rerum
 contingentium, non posse esse, vel concipi ut li-
 beram, per ordinem ad voluntatem creatam, in
 signo antecedenti decreto, in quo nullum ad-
 huc est, nec concipitur exercitium libertatis in-
 creatae, nec ulla libera determinatio voluntatis
 divinae, circa res creatas, & illarum existentiam,
 vel futuritionem.

Confirmatur tertio: Libertas divina & huma-
 na essentialiter inter se subordinantur, & se ha-
 bent per modum primi, & secundi liberi: unde
 cum repugnet quòd aliquid precedat primum
 alicujus ordinis, & non precedat secundum, ei
 essentialiter subordinatum, implicat quòd futu-
 ritio rerum contingentium, antecedit decretum,
 & liberam determinationem voluntatis divinae,
 & non precedat similiter electionem, ac deter-
 minationem voluntatis humanae. Sicut repugnat
 quòd aliquis motus corporalis, sit prior motu
 primi mobilis, & posterior motibus aliorum
 corporum caelestium inferiorum, quae illi subor-
 dinantur, & ab ejus impulsu, & motione de-
 pendent.

Tertia ratio quam supra insinuavimus, potest
 sub hac forma breviter proponi. Quod convenit
 alicui ex se, & ex sua natura, convenit ei ne-
 cessariò, & non liberè, seu contingenter: At fu-
 turitio quae antecedit decretum, convenit rebus
 ex se, & ex sua natura: Ergo convenit illis neces-
 sariò, & non liberè. Major constat, Minor ve-
 rò probatur. Illud quod non convenit rebus ab
 extrinseco, competit illis ex se, & ex sua natura:
 Sed futuritio quae antecedit decretum, non com-
 petit rebus ab extrinseco: Ergo illis competit ex
 se, & ex sua natura. Minor probatur, Futuritio
 non potest convenire rebus ab alia causa extrin-
 seca, nisi vel à Deo, vel à causa secunda: Sed ante
 decretum non potest illis convenire, nec ex cau-
 salitate Dei, nec ex efficientia alicujus agentis
 creati: Ergo non potest illis convenire ab extrin-
 seco. Minor quantum ad primam partem est
 evidens, cum enim Deus non sit agens naturale,
 sed liberum, nulla potest in eo esse vel concipi
 causalitas, antecederet ad liberum decretum
 suae voluntatis. Probatur verò quantum ad se-
 cundam. Cum omne agens creatum sit subordi-

natum Deo in agendo, & ab eo essentialiter dependens, non potest esse vel concipi ut agens, & ut exercens aliquam causalitatem circa alias res creatas, in eo signo rationis, in quo Deus non est, nec concipitur, ut liberè agens, alioquin tale agens creatum, esset & conciperetur ut prima causa, & primum principium talis effectus: Ergo futuritio non potest competere rebus antedecretum, ex efficientia seu causalitate alicujus agentis creati.

126. Ultima denique ratio, quam etiam supra attingimus, & quam egregiè prosequitur Sanctus Thomas lect. 13, super cap. 8. Periherm. fundatur in eo quòd omne quod est verum & futurum pro omni signo imaginabili, est tale necessariò, & ex natura rei, & non liberè seu contingenter. Ut enim ibidem cum Aristotele discurret S. Doctor: *Si semper ponitur aliquid esse præsens, vel futurum, non potest non esse quin illud sit præsens, vel futurum: sed quod non potest non esse, idem significat ac quod est impossibile non esse: quod autem est impossibile non esse, necesse est esse.* At juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, & determinata futuritio, convenit contingentibus pro semper, & pro omni signo rationis imaginabili: Ergo convenit illis necessariò, & ex natura rei, non verò liberè & contingenter. Minor constat ex supra dictis, nam juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, ac proinde determinata futuritio, convenit rebus contingentibus, ex natura & vi oppositionis contradictoriae, quæ habet vim in omni signo imaginabili, cùm contradictio fundetur in illo primo principio, *Quodlibet est vel non est, quod est verum pro omni instanti, & signo rationis excogitabili: Ergo &c.*

§. V.

Duo corollaria præcedentis doctrinae.

127. EX dictis in primis habetur, Adversarios qui se libertatis patronos & vindices profitentur, reipsâ esse ejus destructores, ac pæremptores; eamque in suo primo principio, primaque veluti radice, extinguere ac præfocare; in eo scilicet quòd docent, contingentia habere veritatem objectivam, & futuritionem determinatam ante decretum, & determinationem voluntatis divinæ, quæ (ut ostendimus) est primum principium, & prima veluti radix totius libertatis & contingentia in rebus creatis. Quare D. Thomas, ut conciliet libertatem & contingentiam rerum cum divinis decretis, semper recurrit ad efficaciam voluntatis divinæ, attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus: ut videri potest 1. parte quæst. 19. art. 8. quæst. 22. art. 4. quæst. 23. art. 6. 1. 2. quæst. 10. art. 4. ad 1. in 2. ad Annibaldum dist. 44. quæst. 1. art. 4. ad 4. 1. Periherm. lect. 14. ubi sic loquitur. *Voluntas divina est intelligenda ut extra ordinem entium existens, veluti causa quedam profundens totum ens, & omnes ejus differentias.* (Quam pulchra consideratio ad habendam divinam magnitudinem ubique præsentem!) *Sunt autem differentia entis, possibile, & necessarium, & ideo ex ipsa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus &c.* Idem habet 6. Metaph. lect. 5. ubi etiam videndus est.

128. Habes secundo, futura contingentia absoluta, vel conditionata, in propositionibus contradi-

Tom. I.

A toriè oppositis, seu in vi, & lege contradictionis, non posse certò & determinatè à Deo cognosci, antecedenter ad decretum, ut docent Recentiores. Ut enim ostendimus, vis contradictionis non magis petit veritatem vnius partis determinatæ, v. g. affirmativæ, quàm alterius, scilicet negativæ; sed tantum exposcit quòd illæ sint impossibiles in veritate, vel falsitate: At in medio indifferenti non potest sciri aliquid determinatum, ut constat ex supra dictis contra Molinam: Ergo in propositionibus contradictorijs, ex vi contradictionis, non possunt futura contingentia, ut determinatè vera, vel ut determinatè falsa, cognosci.

§. VI.

Respondetur argumentis adversa sententia.

129. ARGUMENTA Adversariorum in hac materia, valde frigida ac iejuna sunt; ex dictis enim satis apparet, quàm sit infirmum ac imbecille fundamentum, quod ex vi contradictionis desumunt, ita argumentantes. Vis contradictionis exigit, ut una ex contradictorijs sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: At istæ propositiones, *si vocavero Petrum in tali occasione, consentiet. Et si vocavero Petrum in tali occasione, non consentiet:* sunt contradictoriae, pro priori ad decretum divinum: Ergo pro priori ad decretum, una illarum est determinatè vera, & altera determinatè falsa; & consequenter Deus provt sic illas cognoscit, ante decretum voluntatis suæ.

130. Confirmant hoc argumentum, ex eo quòd propositio disjunctiva, constans ex illis contradictorijs, est vera, pro priori ad decretum, determinatè veritate: At veritas disjunctiva, ex veritate alicujus partis desumitur, & consequenter determinata illius veritas, ex determinata veritate alicujus partis dependet: Ergo aliqua pars prædictæ disjunctivæ, debet esse determinatè vera, pro illo priori ad decretum divinum; & consequenter poterit à divino intellectu, pro illo priori, ut determinatè vera cognosci.

131. Ad hoc argumentum, quidam ex nostris respondent, concessâ Majori, negando Minorem, scilicet quòd pro priori ad decretum, illæ propositiones sint contradictoriae: nam pro illo priori, non sunt propositiones, eo quòd Deus pro illo priori, nihil de futuritione, aut non futuritione concipiat, & propositio significare non possit, nisi mediante cõceptu: unde hæ voces, *homo est animal, prolata à pstitaco, non sunt propositiones, quia proferens illas, nihil de re concipit: cùm autem ad contradictionem necessariò debeat supponi essentia propositionis, consequens fit, quòd inter illas, pro priori ad decretum, non sit contradictio.*

132. Hanc solutionem & probo, & laudo, aliter tamen argumento respondeo, nempe distinguendo Majorem: Vis & natura contradictionis exigit, ut una ex contradictorijs sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: pro omni instanti reali, concedo Majorem: pro omni priori naturæ, nego Majorem, & concessâ Minori, nego Consequentiam; & insto in signo possibilitatis, & in signo antecedenti; nempe prædicatorum quæ Deo necessariò conveniunt, in quibus nulla ex istis propositionibus potest esse vera aut falsa determinatè, & tamen potest idem argumentum pro illis signis formari. Insto etiam in propositionibus de præsen-

H h iij

ti: hæc namque propositio, *voluntas diligit*, A
contradictoriè opponitur isti, *voluntas non dili-*
git; & tamen licet una sit vera, & altera falsa
determinatè, pro instanti reali, neutra determi-
natè est vera, aut falsa, pro priori naturæ, pro
quo in eodem instanti reali, voluntas ut indiffè-
rens, per modum actûs primi præcedit.

133. Tertio responderi potest, quòd vis & na-
tura contradictionis, exigit ut una ex con-
tradictorijs, sit determinatè vera, & altera
falsa: una determinatè formaliter, concedo:
una determinatè materialiter, nego. Sensus
distinctionis est, ex contradictione provenire,
quòd de facto utraque propositio nunquam sit
vera, vel utraque falsa, sed quòd si una sit vera, al-
tera debeat esse falsa: quòd verò hæc materialiter,
& in individuo sit vera, determinatè præ alia, hoc
non provenit ex contradictione, sed vel ex ma-
teria, ut in propositionibus necessarijs, vel ex
determinatione præsentialitatis, aut præteritio-
nis, ut in propositionibus de præsentibus, & præ-
teritis; aut ex determinatione causarum, ut in
propositionibus de futuro contingenti: unde
antecedenter ad decretum, quòd est determi-
natio causæ primæ, nulla potest esse determi-
natè vera, vel falsa; sed una tantùm indetermi-
natè, & sub disjunctione, eo ferè modo, quò
alter oculus dicitur necessarijs ad videndum, ut
exposuimus §. 1. annotatione tertiâ. Ex quo pa-
tet responsio ad confirmationem, dicendum
enim est, quòd sicut disjunctiva est necessaria, si
constet ex partibus impossibilibus; licet neu-
tra earum sit necessaria, ut patet in hac, *Pe-*
trus est albus, vel non albus: ita tota disjunctiva
potest esse determinatè vera, etiamsi nulla pars
sit determinatè vera; quia ad necessitatem, aut
veritatem determinatam disjunctivæ, sufficit
impossibilitas partium, secundùm veritatem
aut falsitatem.

134. Obijcies secundo: Illa propositio est determi-
natè vera, quæ est conformis suo objecto: Sed
hæc propositio, *Antichristus erit*, etiam pro
priori ad decretum, est conformis suo objecto:
Ergo est determinatè vera. Major patet, Mi-
nor probatur. Tunc propositio est conformis
objecto, quando illud ita se habet, ut per eam
enunciatur: Sed objectum hujus propositionis,
Antichristus erit, ita se habet ut enunciatur per
illam; cum reverà Antichristus sit habiturus
existentiam in aliqua differentia temporis, ut est
certum de fide, & in scriptura revelatum: Ergo
hæc propositio, etiam pro priori ad decretum, est
conformis suo objecto.

135. Confirmatur: Illa propositio de futuro est de-
terminatè vera, quæ aliquando habebit suam
de præsentibus, seu de inesse veram: veritas enim
propositionis de futuro, per suam de inesse, seu
de præsentibus regulari & cognosci debet: Sed
hæc propositio, *Antichristus erit*, habebit ali-
quando suam de inesse veram; aliquando enim
verum erit dicere, *Antichristus nunc est*, ut est
certum de fide: Ergo est determinatè vera.

136. Confirmatur amplius: Objectum hujus pro-
positionis, *Antichristus erit*, non est determinatio
causæ primæ (alioquin non esset de futuro, sed de
præsentibus, sed existentia ipsius Antichristi, habenda
pro tempore: Ergo quamvis causa prima, in si-
gno antecedenti decretum, non sit determinata
ad producendum Antichristum, hoc tamen non
obstat, quin talis propositio, pro illo priori,
sit determinatè vera.

137. Ad objectionem respondeo, concessa Majo-

ri, negando Minorem: ad cujus probationem,
distinguo Majorem. Tunc propositio est con-
formis objecto, quando ita se habet, ut per
eam enunciatur: si hoc habeat ex vi illius si-
gni, in quo enunciatur, sive ex vi dispositio-
nis factæ in tali signo, concedo. Si hoc habeat
ex vi alterius signi, sive ex vi dispositionis factæ
in alio signo subsequenti, nego. Quòd autem
Antichristus sit habiturus existentiam, pro ali-
qua differentia temporis, hoc non provenit, ex
vi dispositionis factæ in signo antecedenti decretum;
sed ex vi ipsius decreti, quo voluntas di-
vina se determinavit ab æterno ad producendum
aliquando Antichristum; & quia tale decretum
& determinatio causæ primæ, in Scriptura re-
velatur, ideo hæc propositio *Antichristus erit*,
modò non solùm est determinatè vera, sed etiam
certa de fide.

Ad confirmationem similiter respondeo, 138.
concessa Majori, distinguendo Minorem: Hæc
propositio, *Antichristus erit*, formata pro priori
ad divinum decretum, habebit aliquando suam
de inesse veram, ex vi talis prioris, & dispositio-
nis in eo factæ, nego Minorem. Ex vi signi
posterioris, & divini decreti determinantis ali-
quando producere Antichristum, concedo Mino-
rem, & eodem modo distinguo Consequentem.

Ad secundam confirmationem, dicendum est 139.
C objectum propositionis de futuro contingenti,
neque esse solam determinationem causæ, ne-
que solam existentiam rei, ut habendam pro
tempore futuro; sed existentiam rei, ut habendam
ex vi præsentis determinationis causæ:
unde quamvis decretum, & determinatio cau-
sæ primæ, vel secundæ, non sit objectum harum
propositionum, est tamen ejus fundamen-
tum, & prima regula, primaque radix con-
formitatis quam habent cum illo; eo propor-
tionali modo quò indifferens iudicium rationis
est prima regula liberæ determinationis volun-
tatis, quamvis non sit objectum ipsius. Unde
ut aliqua res in aliquo signo sit, & concipiat
ut futura, non sufficit quòd sit aliquando
habitura existentiam (hoc enim potest verificari
de re possibili, considerata in statu meræ possi-
bilitatis, ut supra dicebamus) sed insuper
requiritur, quòd sit habitura existentiam, ex vi
præsentis determinationis causæ: quod non
potest verificari de Antichristo, pro priori ad
divinum decretum, cum pro tali signo divina
voluntas sit omnino indifferens, & indeterminata
ad ejus productionem.

Dices, Sequitur ex hac responsione, omnem 140.
propositionem affirmativam de futuro contin-
genti, esse falsam, pro priori ad decretum, &
negativam, ejus contradictoriam, veram. Pro-
batur sequela, quantum ad primam partem,
quia propositionis affirmativæ falsitas, confi-
sit in hoc, quòd aliquid affirmat aliter ac est:
At dicta propositio affirmat aliquid pro illo
priori, aliter ac est, enunciat enim rem esse
futuram, quæ reverà pro illo priori non est
futura: Ergo est falsa. Ex quo probata manet
secunda pars sequelæ, nam id quòd sufficit ad
falsitatem affirmativæ, sufficit etiam ad verita-
tem negativæ contradictoriæ, ut patet.

Respondeo distinguendo Minorem: Affir-
mat aliquid quòd pro illo priori non est, ly
non est, accepto præcisivè, id est quòd pro illo
priori, non intelligatur esse, concedo Mino-
rem. Accepto repugnanter, & contrariè, ne-
go Minorem, & Consequentiam. Quia ut falsa

esset hæc propositio, necessarium erat, quod affirmaret aliquid, quod pro illo priori non esset, contrariè, aut repugnanter: id est, quod haberet aliquid ex vi illius prioris, repugnans futurationi quam affirmat.

Hæc solutio potest hoc exemplo elucidari. Quando aliquis considerando hominem secundum se, & sua prædicata essentialia, dicit, *homo non est albus*, tunc *ly non albus*, potest dupliciter sumi; primò repugnanter, & contrariè; & in hoc sensu, propositio est falsa, quia significat albedinem homini repugnare: secundo, merè præcisivè, & sic talis propositio est vera, significat enim, hominem non esse essentialiter album, & naturam humanam esse de se indifferentem ad albedinem, vel non albedinem. Ita similiter, quando dicitur, Antichristus pro priori ad decretum non est futurus, *ly non futurus*, potest sumi repugnanter & contrariè, & denotare futurationem Antichristo repugnare; & in hoc sensu, hæc propositio est falsa, nec est in materia contingenti, sed impossibili: impossibile enim est, futurationem Antichristo repugnare. Secundo *ly non futurus*, potest sumi purè præcisivè, prout significat Antichristum, ex vi signi antecedentis decretum, esse indifferentem ad futurationem, vel non futurationem, & ab utraque præscindere; & sic propositio est verissima, sed non est in materia contingenti, sed necessarium; cum necessariū sit, ante decretum, & determinationem voluntatis divinæ, res omnes esse in statu merè possibilitatis, & indifferentes ad futurationem vel non futurationem. Aliam hujus instantiæ solutionem dabimus in Tractatu de Angelis.

Disp. 7. art. 4. §. 3.

142. Objicies ultimo: Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, ut docent Philosophi in Logica: At determinatæ essentiæ convenire debent determinatæ proprietates, in omni signo imaginabili: Ergo veritas & falsitas debent convenire propositionibus de futuro contingenti, in omni signo imaginabili, subindeque in signo rationis antecedenti divinum decretum.

Respondeo primò hoc argumentum nimis probare, quia ex illo sequitur, propositiones de futuro contingenti esse determinatè veras aut falsas, ac proinde illarum objectum determinatè futurum, vel non futurum, non solum pro priori ad decretum, sed etiam pro signo possibilitatis rerum; cum pro tali signo, & quocunque alio imaginabili, proprietates debeant convenire essentiæ.

143. Respondeo secundo distinguendo Majorem. Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, formalis, concedo: materialis, nego. Propositiones autem de futuro contingenti, pro priori ad divinum decretum, non sunt formaliter propositiones, sed tantum materialiter, ut supra annotavimus.

Respondeo tercio distinguendo Majorem: Veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, proprietates respectivæ, concedo; absoluta, nego. Similiter distinguo Minorem: Determinatæ essentiæ convenire debent determinatæ proprietates, si sint absolute, concedo: si sint respectivæ, nego.

Explicatur: Sicut æqualitas vel inæqualitas sunt proprietates quantitatis, non absolute, sed respectivæ: quia una quantitas dicitur æqualis per ordinem ad alteram cui commensuratur,

A & inæqualis per ordinem ad aliam quam excedit, vel à qua exceditur. Ita similiter veritas & falsitas sunt proprietates propositionis, non absolute, sed respectivæ; quia sumuntur per ordinem ad objectum, & ex conformitate, vel difformitate quam habet ad illud: unde sicut si daretur una tantum quantitas, neque esset æqualis, neque inæqualis, sed indifferens ad utrumque: ita si detur aliquid signum rationis, in quo objectum propositionis de futuro contingenti, non sit determinatè futurum vel non futurum; illa etiam, in tali signo, non erit determinatè vera vel falsa, sed non vera & non falsa, id est indifferens ad veritatem & falsitatem.

ARTICVLVS V.

Vera sententia stabilitur, & medium in quo Deus futura contingentia cognoscit, explicatur.

Sapienter monet Ecclesiastes, omnia tempus habere, & tempus esse plantandi, tempus evellendi; tempus destruendi, & tempus ædificandi. Articulis præcedentibus, falsas Recentiorum sententias confutavimus, nunc tempus est, ut veram D. Thomæ & Discipulorum ejus sententiam stabiliamus, & medium in quo Deus futura contingentia certò & infallibiliter cognoscit, breviter declaremus. Hic solum agemus de futuris absolutis, de conditionatis verò dicemus disputatione sequenti.

§. I.

Præscientiam futurorum fundari in decreto, seu prædefinitione voluntatis divinæ, SS. Patrum testimoniis ostenditur.

Dico igitur: Deum cognoscere certò & infallibiliter futura contingentia absoluta, in decreto & prædefinitione suæ voluntatis, sive potius in essentia & omnipotentia divina, ut per tale decretum determinata.

Probatur primò ex Dionysio, & alijs SS. Patribus supra citatis, qui apertè docent Deum omnia in sua essentia tanquam in causa cognoscere: Sed essentia divina non est causa futurationis rerum, nisi ut determinata per liberum divinæ voluntatis decretum; cum Deus non agat ex necessitate nature, sed ex beneplacito suæ voluntatis: Ergo omnia futura Deus cognoscit in suo decreto.

Probatur secundo ex Hilario 9. de Trinit. sic dicente: Sed *Quæ Deus facere decrevit, in sua voluntate cognovit*: Sed Deus, cum non sit agens naturale, sed liberum, decrevit ab æterno facere universa quæ in tempore operatur, etiam futura contingentia & libera, juxta illud Apostoli ad Ephesios 1. *Operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ*: Ergo Deus in decreto suæ voluntatis, futura contingentia & libera cognoscit.

Probatur tercio ex Augustino libro de prædestin. Sanctorum cap. 10. ubi certam de futuris & promissis notitiam repetit à prædestinatione & decreto Dei, ait enim: *Prædestinatione Deus ea præscivit quæ fuerat ipse factururus*. Et ibi agens de promissione facta Abrahamæ, Patrem multarum gentium esse constituendum, post multa hæc adiungit: *Credidit Abraham dans gloriam Deo, quoniam quæ promissit, po-*

144.

Disp. 2. art. 6. §. 2.

145.